

La constitució espanyola font de conflictes

«Dret» de conquesta contra dret d'autodeterminació

La constitució espanyola que és utilitzada, cada dia més, com un instrument d'espanyolització creixent pel règim polític espanyol actual, és la concepció contraposada al dret d'autodeterminació. És justament per aquesta raó que el dret a l'autodeterminació és presentant pel PP i els seus aliats polítics, com una de les raons principals dels conflictes, en la societat basca i arreu. Aquesta manipulació és escandalosa perquè no té res a veure amb l'essència mateixa d'aquest dret.

L'essència del dret a l'autodeterminació

L'autodeterminació expressa un dret col·lectiu d'un poble a manifestar lliurement la seva voluntat sense coaccions de cap mena. Es tracta d'un dret que es pot exercir a través d'un referèndum en el qual un conjunt de ciutadanes i ciutadans són consultats sobre llur estatut polític col·lectiu, però que no es pot reduir a aquest fet. El dret a l'autodeterminació és justament un dels instruments polítics internacionals fonamentals per a la resolució de conflictes, pel fet que nega legitimitat a qualsevol imposició d'un poder no desitjat damunt els pobles i les nacions.

Fou formulat explícitament per primera vegada a la Declaració d'Independència dels EUA l'any 1776 i ha tingut un desenvolupament desigual d'acord amb

les forces dominants en el poder internacional. El dret a l'autodeterminació ha estat reconegut de manera genèrica per la Carta Fundacional de l'ONU (1945) però, després d'aquesta data, s'ha aplicat gairebé únicament a les antigues colònies fins a la darrera dècada del segle XX en què la crisi del Bloc de l'Est abocà a l'aplicació d'aquest dret (unificació alemanya, formació de nous estats als Països Bàltics, als Balcans, a l'antiga URSS, etc.). La sentència de la Cort Suprema del Canadà de 1998 estableix de manera precisa l'exercici d'aquest dret a l'interior d'un Estat. El Parlament del Principat de Catalunya es declarà l'any 1989 a favor «de no renunciar» a l'autodeterminació. Una declaració favorable expressada d'una manera més clara per una institució política d'aquest ordre, podria comportar realment dificultats internacionals a l'Estat espanyol i a l'Estat francès en el cas que s'hi oposessin, pel fet d'haver signat el Pacte sobre drets civils de l'ONU de 1966 en què s'enuncia el dret a l'autodeterminació, entre els altres drets.

Cal observar que es tracta d'un dret que no s'expressa en les eleccions organitzades regularment pels Estats, malgrat el que han arguït alguns partits polítics reticents a l'autodeterminació (com és el cas del PSOE), ja que en aquestes consultes l'opinió del poble que ha d'exercir aquest dret no és recollida col·lectivament ni de manera expressa. Contra aquesta fal·làcia, cal recordar, en canvi, que el dret

a l'autodeterminació, entès com a dret a decidir col·lectivament el futur nacional, és un element important en la defensa de la identitat d'un poble.

Expressions del dret a l'autodeterminació

De manera general, la defensa del dret a l'autodeterminació no es limita a la realització d'un referèndum sinó que pot tenir diverses expressions:

Es pot expressar en la defensa de l'*autoorganització nacional*, en el sentit que és per mitjà de l'organització, que el col·lectiu humà dipositori d'aquest dret, pren cos social.

També s'expressa en la reivindicació del *reconeixement explícit (formal i pràctic) d'aquest dret*, per part dels Estats i dels organismes internacionals. La defensa d'aquest reconeixement ha d'ésser assumida de la mateixa manera que es defensa el reconeixement dels altres drets humans; continuant aquesta semblança, cal entendre que el dret a l'autodeterminació és la protecció legal que té com a objectiu garantir la llibertat i l'existència col·lectiva d'un poble. Des del punt de vista internacional, el seu reconeixement ha de comportar, entre d'altres coses, l'acceptació per part dels Estats que el reconeixen, el compromís democràtic de no intervenció militar en el cas que aquest dret sigui exercit.

Una forma concreta d'exercir-lo, tal com ho hem assenyalat, és la *preparació d'una consulta* d'autodeterminació, feta en les condicions d'accés a la consciència política i de formalitat democràtica adequades.

Constitució espanyola, «dret» de conquesta

S'acostuma a argumentar que allà on es reclama un dret no reconegut, és que existeix una coacció que n'impedeix l'exercici. I la constitució espanyola és justament un dels instruments més directes de negació del dret a l'autodeterminació pel fet que determina com a únic objecte de drets col·lectius el conjunt dels súbdits de l'estat espanyol i aquesta «Carta Magna» nega, per tant, per ella mateixa tot dret col·lectiu al poble català i a les altres nacions no espanyoles.

L'únic fonament real d'aquesta coacció exercida per la constitució espanyola és un suposat «dret» de legitimitat democràtica dubtosa, el *dret de conquesta*. No reconèixer el dret a l'autodeterminació, imposar una Constitució que el nega, revela, doncs, finalment una voluntat expressa de mantenir la dominació per la força. Una actitud que és la font de tot conflicte.

Dret a l'autodeterminació, defensa de la nació com a agent polític

La defensa de l'autodeterminació és, doncs, un instrument poderós la defensa de la nostra nació i del seu dret a una existència i a una expressió política col·lectives.

La defensa del dret a l'autodeterminació ha de servir per a enfortir el nostre

àmbit nacional, els Països Catalans, com a objecte que és d'aquest dret.

La defensa del dret a l'autodeterminació vol dir, també, la defensa del nostre dret a existir i a viure com a nació.

La defensa del dret a l'autodeterminació representa fer present el dret que tenim a decidir lliurement el règim polític i econòmic de què ens vulguem dotar.

La defensa del dret a l'autodeterminació posa, finalment, en evidència totes les coaccions que s'oposen al seu lliure exercici, concretament les constitucions estatals que neguen la nostra existència col·lectiva.

La millor manera de manifestar, doncs, la nostra oposició a la constitució espanyola és treballar activament per a estendre entre el poble català la defensa del dret a l'autodeterminació i la necessitat de preparar-nos per a fer-lo efectiu.

L'essencialisme com a fonament ideològic de la imposició

En la seva crítica al text constitucional espanyol, l'independentisme ha tendit a centrar la seva atenció en l'article 8, apartat 1 («Las Fuerzas Armadas, constituidas por el Ejército de Tierra, la Armada y el Ejército del Aire, tienen como misión garantizar la soberanía e independencia de España, defender su integridad territorial y el ordenamiento constitucional.»), ja que expressa sense ambigüitats el caràcter coercitiu de la llei de lleis espanyola. A més, aquest article té la virtut de deixar ben clar que qualsevol ordre polític-jurídic té al darrere seu una força «militar» que el garanteix.

Tot i que aquesta focalització és correcta, creiem que l'independentisme faria bé d'analitzar Constitució espanyola (CE) d'una manera més global i veure-la com un conjunt d'articles coherent (per exemple, l'1 apartat 2, el 2, el 8 apartat 1 o els relatius als procediments de reforma constitucional), la finalitat fonamental de la qual és impedir de totes la lliure determinació de les nacions subjugades a l'Estat espanyol. Fins i tot podríem afirmar que aquest va ser un dels *leiv motif* principals de tot el debat constitucional.

En aquesta anàlisi més global, un article en què cal parar especialment esment és el 2 («La Constitución se fundamenta en la indisoluble unidad de la Nación española, patria común e indivisible de todos los españoles, y reconoce y garantiza el derecho a la autonomía de las nacionalidades y regiones que la integran y la solidaridad entre todas ellas.»), ja que constitueix el moll de l'ós del text constitucional i revela tant els fonaments ideològics que hi ha al darrere de la Carta Magna espanyola i del nacionalisme espanyol que l'inspira com el context sociopolític restrictiu en què aquesta es va redactar i aprovar.

En primer lloc, cal destacar l'estranyesa d'aquest article, sobretot si es fa una ullada a les constitucions dels Estats de la UE. Fins i tot, en la

francesa no hi ha res de semblant. L'estranyesa prové del fet que s'hi afirmi que el fonament últim de la Constitució sigui «la indisoluble unidad de la Nación española». Tanmateix, aquest text inaudit des del punt de vista jurídic adquireix sentit si el relacionem amb el *leiv motif* de la CE.

D'altra banda, aquest article revela l'essencialisme que sempre ha caracteritzat el nacionalisme espanyol i que traspua a la Carta Magna en l'expressió esmentada al paràgraf anterior i sobretot en l'aposiició reiterativa «patria común e indivisible de todos los españoles». Convé insistir en aquest punt perquè des de fa anys la intel·liguència espanyola ha elaborat i difós un discurs, omnipresent als mitjans, que pretén presentar el nacionalisme espanyol com a cívica i/o polític, tot oposant-lo a l'etnicisme i l'essencialisme que segons el seu parer caracteritzaria el que anomenen «nacionalismes perifèrics». Així doncs, tot i les proclames i les mistificacions ideològiques d'aquesta intel·liguència, si algú vol veure una mostra de nacionalisme essencialista només cal rellegir de tant en tant aquest article de la CE.

En segon lloc, cal dir que l'article 2 no va ser redactat pels membres de la ponència constitucional, sinó que el text els va venir imposat des de fora, sense que poguessin alterar-ne el contingut. Per tant, els poders fàctics de la Dictadura franquista, especialment els militars, no només van ser un context que condicionar i limitar el contingut del text constitucional (només cal recordar la popularitat que va adquirir aleshores l'expressió «soroll de sabres»), sinó que, a més, van intervenir directament en la redacció d'un dels seus articles essencials. Encara que sigui amb una intenció clarament exculpatòria, un dels ponents, Solé-Tura, ho explica sense embuts, a les pàgines 79-883 del seu llibre *Autonomies, Federalisme i autodeterminació* (Editorial Laia, 1987).

El saqueig: vell motiu per a noves guerres

En determinats aspectes, sembla que l'era de la mundialització no aporta gaires novetats. Ens referim a les guerres i a les seves finalitats. Les que ja se'ns venen com a «guerres globals», és a dir, les intervencions imperialistes a l'Orient Mitjà i l'Àsia Central, no en dissimulen gens la finalitat compartida amb el que van ser les guerres imperialistes del segle passat: l'espoli i el saqueig de recursos naturals.

Això sí, la diferència entre aquestes noves guerres i les anteriors rau en el fet que es passa d'un enfrontament entre estats imperialistes, que lluiten per estendre la seva zona d'influència, a una expansió unilateral de l'imperi, del sotmetiment a les regles del capitalisme global, liderat això sí, pels EUA.

Perquè, repetim-ho tot i que resulti obvi, cap de la resta d'arguments que part de la dreta nord-americana i europea esgrimeixen per atacar qualsevol país se sosté:

- No assistim a guerres contra el terrorisme, ja que tothom sap que el bressol del terrorisme fonamentalista islàmic és l'Àrab Saudita, gran aliàt dels EUA en aquestes operacions militars i de saqueig. Ans el contrari: la identificació que en alguns casos s'ha fet entre terrorisme i moviments revolucionaris, amb la consegüent brutal repressió i les polítiques d'extermini contra pobles com el Palestí, Txetxè, Kaixmiri, etc., unida al suport a règims dictatorials i corruptes, no ha fet sinó ajudar l'islamisme a erigir-se en referent (fals, òbviament) de la lluita contra l'imperialisme i la mundialització.
- No assistim a guerres en defensa del dret internacional, ja que el cas més flagrant

de burla i incompliment de les resolucions de l'ONU, el genocidi dels palestins a mans de l'estat sionista, continua sense esdevenir motiu per a la més mínima crida d'atenció per part de l'imperi. El mateix passa amb la política annexionista de la monarquia alauita al Sàhara Occidental, els genocidis de kurds a Turquia, les matances d'indígenes a Mèxic, etc.

Tant la guerra d'Afganistan, com la prevista guerra d'Irac, responen tan sols al que des dels anys 70 ha estat i és la doctrina fonamental dels secretaris d'estat d'exteriors nord-americans i del manual de la CIA: garantir el subministrament de recursos energètics als EUA a baix preu per assegurar-se una posició monopolista en una qüestió estratègica de primer ordre a escala mundial.

Cal recordar que els EUA disposen de les més grans reserves de petroli del planeta, que són curosament guardades com a arma estratègica a mig-llarg termini mentre els marines i la CIA garanteixin el saqueig d'aquests recursos amb les seves operacions i intrigues a l'Orient Mitjà, Àsia Central i fins i tot Veneçuela, amb el nou invent dels «cops d'estat democràtics» contra governs que graven els impostos a les exportacions de petroli.

Ara, després de creure que s'han assegurat el gas i el petroli de les repúbliques de l'Àsia Central a través dels gasoductes i oleoductes que haurien de travessar Afganistan i Pakistan, els ianquis es llancen a l'aventura de conquerir les segones reserves de petroli més importants de l'Orient Mitjà, les de l'Irac, aventura per a la qual compten amb l'adhesió dels més nefastos personatges de la polí-

tica europea: Aznar i Berlusconi. Alhora, no s'estan de prometre a tort i a dret que repararan el botí.

D'altra banda, és ben sabut que el pacifisme nord-americà tan sols es desperta quan els comencen a arribar bosses de plàstic amb cadàvers, com va passar arran de l'agressió al Vietnam. Per tant, mai no tindrà cap rellevància mentre els morts siguin uns altres. Podrà l'imperi permetre's el cost en vides humanes de mantenir una presència fixa a l'Àsia Central? No: la solució és deixar Afganistan i Pakistan a les mans de règims corruptes, dictatorials i fanàtics que, això sí, garanteixin el proveïment dels EUA, cosa que els permetrà guanyar el títol de demòcrates.

En resum, la guerra de l'Afganistan haurà estat una guerra contra els afganesos, que després de la sang vessada, hauran de continuar patint l'opressió d'uns nous tirans aliats dels Estats Units. I l'exèrcit ianqui té mans lliures per desplaçar-se a l'oest i continuar assassinant per tal de saquejar el petroli iraquiana.

Cal que totes i tots els qui defensem els drets humans, la justícia i la dignitat dels pobles ens oposem frontalment a aquestes guerres. I és sobretot Europa qui té la responsabilitat d'aturar aquestes barbàries, promovent polítiques de cooperació, d'ajuda al desenvolupament econòmic i social i vetllant per una aplicació justa i equitativa del dret internacional. Com que no corren, però, temps per a l'optimisme en el pla polític, caldrà recórrer a la mobilització social.

NO A LA GUERRA, NO A L'IMPERI!

UN ALTRE MÓN ÉS POSSIBLE:
EL DELS POBLES LLIURES I LA JUSTÍCIA SOCIAL!

capitalisme, estat de benestar, socialisme...

Davant els efectes negatius més evidents del desenvolupament de l'actual capitalisme mundialitzat (desregularització i precarització de les relacions laborals, privatització i degradació dels serveis públics, augment de l'exclusió i marginació social...), sovint veiem com la defensa de l'anomenat «estat del benestar» apareix com una reivindicació pròpia de l'esquerra alternativa.

Aquest posicionament sembla encara més radical davant els atacs ferotges que acostuma a rebre des de les files del pensament únic liberal dominant.

De fet, moltes de les propostes «alternatives» dels moviments antiglobalització no són més que la reedició de velles receptes de la socialdemocràcia dels anys de la guerra freda.

Contra el que prediquen els actuals corifeus del capitalisme, és totalment fals que sigui impossible de mantenir el caràcter públic dels serveis educatius, socials i de salut; també és

fals que el capitalisme no pugui funcionar amb lleis reguladores de l'activitat laboral o amb un sistema de seguretat social més o menys eficaç i eficient. Tot això és i ha estat possible destinant (i gestionant amb un mínim de sentit) una part no gaire gran de l'excedent propi de l'activitat capitalista.

Aquestes polítiques socials i econòmiques van ser perfectament possibles quan en plena «guerra freda» al capitalisme li va interessar «invertir» per formar un cordó propagandístic de països europeus capitalistes que assetgés l'àmbit dels països de l'anomenat socialisme real, tot plegat —recordem-ho— amb l'inestimable col·laboració dels partits de la Internacional mal anomenada socialista.

Sembla bastant evident que en la situació actual de domini capitalista aquesta «inversió» no els sembla necessària. Ara no hi ha cap poder alternatiu al seu i no cal crear cap miratge. Ara, en plena «campanya anti-

terrorista», es veuen amb prou força per a mantenir el seu model únic «neoliberal» sense concessions, raó per la qual la reivindicació d'aquell «estat de benestar» és atacada, rebutjada i fins i tot ridiculitzada.

Per la nostra banda, hem de considerar tant la legitimitat de la lluita pel reconeixement i l'efectivitat dels drets socials, de la defensa del sector públic i del caràcter social de l'economia com el fet que totes aquestes reivindicacions són essencialment contradictòries amb el sistema capitalista. Aquest només cedeix quan veu el seu domini en perill, però quan torna a recuperar posicions s'oblida del «benestar social» i reapareix amb el seu veritable rostre.

La lluita pel drets socials no ha de ser una trista reedició de les formes socialdemòcrates del segle passat. La lluita pels drets socials no pot ser altra cosa que *la lluita per una alternativa socialista* que destrueixi el capitalisme dominant.

A través de l'adreça electrònica, mdt@estelnet.com, podeu sol·licitar la versió electrònica de *La Veu* i la publicació dedicada a tractar temàtiques de fons *Estelada Roja*, editada per l'MDT.

Desitjaria col·laborar en l'edició de **La Veu** del Moviment de Defensa de la Terra amb una aportació de:

☐ 7,5 euros

☐ 12 euros

☐ 30 euros

Nom ..... Cognoms ..... Telèfon .....

Adreça ..... Població ..... DP: .....

Entitat d'estalvis .....

Entitat ..... Oficina ..... DC: ..... Compte .....

Signatura:

